

הנה בקדושין עי' פ"א בעובדא דר"י ור"י דא"ל ר"י לר"י נשדר לי מר שלמא לילתא א"ל הכי אמר שמואל קול באשה ערוה אפשר ע"י שליח א"ל הכי אמר שמואל אין שולחן בשלום אשה, ע"י בעלה א"ל הכי אמר שמואל אין שולחן בשלום אשה כלל, וכן' פני יחושע שם עמד על מה שלא השיבו כבר בפעם ראשון דאך שולחן בשלום אשה וי' דפפעס ראשון סבר ר"י דר"י רוחה שיטאל הוא בעלמו לא ע"י שליח ובהא ליכא משום הרגל עבירה כיון דאורחא דמילתא הכי וחיוצא נמי איכא לשאל בשלום כל אדם ואפי' לגוי מפני דרכי שלום, ומדבר לי דבהא נמי איכא איסורא דקול באשה ערוה.

ובתשובה מהר"ם שיק אה"ע סי' נ"ג (שחזיר גם כ"ת) הקשה הא דהרשב"א צרכות כ"ד השריש לנו דאפי' דמשום קול באשה ערוה אינו אסור אלא קול זמר מ"מ האי דבהא אסור אפי' דבור בשאלת שלום והשבת שלום איכא משום חיבה, וא"כ למש"כ הפ"י דדבר דאורחא הוא לית דין משום חיבה ומה"ע מותר לשאל בשלומה שלא ע"י שליח א"כ תשובתה נמי מותר אחו"ד המהר"ם שיק, ובענייניו דליק כלל דגם לשיטת הפ"י דיותר שאלת שלום מרי יהודה לילתא משום אורחא דמילתא, ומעטם לשאל בשלום כל אדם, מ"מ תשובתה דרך שאלת שלום ודאי לא יותר כיון דצדיקה הקול בעלמו מעורר חיבה אם הוא דרך שאלת שלום, ועוד דאם הוא ישאל והיא תשיב ודאי איכא חששא דבהא לקשר חיבה דיוהבם, משא"כ אם מתירין לו בלבד עלי שיהא תשיב אמריה.

ועוד הקשה מהר"ם שיק שם שמה קאמר ר"י לשדר ע"י שליח דכיון דכבר אמר ר"י דאיכא תשובתה משום קול באשה ערוה אכתיי גם לשליח אסור לשמוע קולה, ופפשונו ל"ק כלל דכיון דתשובתה לשלום אינו שייך לשליח אלא למשלח ובלשון זה היא משיבה שוב אין כאן חשש קול באשה ערוה כיון דאינו לא קול זמר ולא קול חיבה, ומש"כ במהר"ם שיק שם יש לעיין זו. **והשתא** אם ננקוט דברי הפ"י להלכה א"כ מוכח מדבריו דגם בלשון שלום מותר היכא דאורחא דמילתא הכי דהא דבריו בנויים על דברי הש"ס בלשדר לי שליחא דאנו אוסרים ע"י שליח משום שאלת שלום ואנו מחירים שלא באמצעות שליח משום אורחא הכי, ועוד הרי מציא מזה דחייב להקדים שלום לכל אדם ודאי איירי בשאלת שלום ממש.

אמנם להלכה מסופקני אם קו"ל כדברי הפ"י בזה דהא לשון העור וש"ע אה"ע סי' כ"א ואין שולחן בשלום אשה כלל אפי' ע"י שליח ואפי' ע"י בעלה אסור ע"כ — ומדקאמר אפי' ע"י שליח ואפי' ע"י בעלה מוכח דמכ"ש ע"י עלמו שאסור, ולדברי פ"י הא עלמו אינו אסור משום שאלת שלום כיון דאורחא דמילתא, ומשום הקדמת שלום לכל אדם, ואפי' דמכ"ש אסור משום קול באשה ערוה שעי' תשובתה מכ"מ

אלקים, ומצדן שלא באחי לאסור בכלל בהליכה אלא הרופאים לצורך גדול מחשש אפי' ספק פק"י, זה אם בכחיו לגזור, רק מאוד צריך להזהר שלא להרבות בבלוף לרופאים, ובפרט בתחלת ימי עבודה, או מיד אחרי הנשואין שמרצים העם ללכת ללא צורך כלל ומזהר למנוע אותם, ורק במקום הכי נועם ובאופן הכי נועם ידרכם דו"ש"ת — מפנה לחסדי ה'

עשרת הדברות בענין הנהגת צניעות

שבהליכת נשים לרופאים

א. שלא להרבות בבקורי רופאי נשים בכלל, כי יש בזה חששות טובה מנגיעת ערוהת שלא לצורך וכי' כאשר בארתי בעניי' בשו"ת שצט' הלוי ח"ג סי' קפ"ו.

ב. במקום הצורך לבחור אם אפשר באשה רופאה נשים.

ג. ואם אי אפשר באשה, וגם שהאיש הרופא מומחה יותר אין צידינו לאסור במקום צורך.

ד. לא לבקר כלל אלא רופא מוחזק בפריעות וחשוד מפורסם על הערוה.

ה. בכל אופן לא ללכת רק בזמן הבקורים הקבועים לרבים דשכיתי רבים וזה ממשע החשש וגם אז בעבודתו עריר.

ו. במקום צריך ללכת באופנים הנ"ל ראוי שלא ללכת לבד אלא בלוי' אשה כשרה שתחכה לה שם.

ז. דעתי יותר נועם שאין זה מהכרח כ"כ שילוב אותה בעלה וימתין לה בחדר המתנה לשבת שם עם נשים פרוצות כרגיל במקומות אלה ותקנתו בזה קלקלתו.

ח. אפי' שקשה להעמיד לגמרי דה על חלה לענין איסור יחוד צדדון זה עליה להשתדל שלא תסגר דלת חדר הטפול, ועכ"פ שלא לסגור במפתח. ע"ע ח"ו סי' קצ"ח

ט. מלבד חששות של יחוד הן הרגילות שרופאי נשים מיעלות להנשים בענין מניעת כריון ועוד דברים המנגדות לקדושת תורתיו ה' ע"כ יש ללמוד להנשים שלא לקבל מהם רק כאשר יורה להם מורי הוראות מובהקים שטבחה ויראת ה' נר לרגלם.

י. שלא להאריך בשיחה עם הרופא בשעת הטפול ולא אח"כ אלא רק כמה שנוגע לצורך ביותר.

מפנה לרחמי ה'

סימן קסח

כבוד ידידיו ההגה"ל בנשיק המפורסם מזכה

את הרבים בקש"ת מוה"ר יצחק אייזיק

ראזנבוים שליטא.

אחדש"ע וס"ת באה"ר,

יקרתו קבלתי וכ"ת שלא לי קונטרסו בענין איסור שאלת שלום לאשה בזה"ז, ובקש חו"ד העני

בזה להלכה, ולגודל הערדה אשיב בקצור בשורשי יסודי הדברים בזה.